

INTERNATIONELLA SJÖFÅGELRÄKNINGARNA I SVERIGE 2004/2005

International waterfowl counts in Sweden 2004/2005

Leif Nilsson

LUNDS
UNIVERSITET

Ekologiska institutionen, Lunds Universitet
Department of Ecology, University of Lund, Lund, Sweden

Lund 2005

INLEDNING

Denna rapport sammanfattar resultaten från sjöfågelinventeringarna i Sverige under hösten 2004 och januari 2005. Liksom under tidigare år ingår de **internationella smidvinterinventeringarna av sjöfågel (IWC)** samt den kompletterande septemberinventeringen i programmet förutom de **internationella gåsinventeringarna**. Årets midvinterinventering kompletterades dessutom med en extra sångsvaninventering, vilken genomfördes för tredje gången inom sångsvanens hela övervintringsområde.

Syftet med hela inventeringsprogrammet är att kartlägga de olika våtmarksberoende fågelarternas förekomst och beståndsutveckling på en internationell nivå samt att följa förändringar i bestånden av de olika arterna. Den insamlade databasen kan sedan utnyttjas för planering av olika naturvårdsåtgärder på internationell nivå. Bl.a. ligger inventeringarna till grund för de kriterier som används för att fastställa vilka områden som klassas som internationellt betydelsefulla enligt våtmarkskonventionen.

De **internationella smidvinterinventeringarna av sjöfågel (IWC)** i Sverige har pågått sedan januari 1967, dvs sedan starten. De organiseras av och samordnas av Wetlands International (tidigare IWRB) med säte i Nederländerna och täcker hela Europa med angränsande områden. Inventeringarna i de olika länderna organiseras av en nationell samordnare, som rapporterar till högkvarteret och samtidigt svarar för de nationella bearbetningarna. De svenska inventeringarna ingår också som ett led i den av Naturvårdsverket organiserade Nationella Miljöövervakningen. Förutom midvinterinventeringen ingår sedan 1973 också en kompletterande nationell septemberinventering för att främst täcka in de arter som under vintern lämnar landet.

Parallellt med sjöfågelinventeringarna organiserar Wetlands International **internationella gåsinventeringar**, vilka pågått i Sverige sedan 1977/78. Det internationella programmet innefattar också räkningar av övervintrande **vadare** (organiserade av den fristående Wader Study Group, numera en integrerad del av Wetlands International), men dessa är inte aktuella i Sverige eftersom vi normalt har mycket få övervintrande vadare i landet.

Även om de internationella sjöfågelinventeringarna liksom gåsinventeringarna och vadarräkningarna startade som europeiska projekt och fortfarande har sin största täckning i denna del av världen, så säger namnet Wetlands International att man syftar till att nå en global täckning. Man har därför upprättat regionala kontor i olika världsdelar.

Resultaten av Wetlands Internationals arbete redovisas på många olika sätt i rapporter, i vetenskapliga arbeten och vid internationella konferenser, senast konferensen i Edinburgh i april 2004. En viktig publikation är Waterfowl Populations Estimate, som uppdateras med tre års intervall och som ger en sammanfattning av kunskapen om bestandsstorlek, trender och hotbild för världens vattenfåglar baserat på de senaste undersökningarna. För ytterligare information om det internationella arbetet hänvisas till Wetlands Internationals hemsida : www.wetlands.org , där man också finner länkar till de olika delprojekten.

Årets rapport redovisar resultaten från både sjöfågel och gåsinventeringarna i Sverige 2004/2005. Dessa inventeringar redovisades tidigare i separata rapporter. Resultaten från inventeringarna återfinns också på INTERNET under adressen: www.biol.lu.se/zoekologi/waterfowl/index.htm.

På hemsidan kan man dels hitta allmän information om projektet, men också ladda hem äldre rapporter, samt snabbare få aktuell information och underhandsrapporter från de pågående och kommande inventeringarna. Man hittar också sammanställningar över inventeringsresultat för viktigare lokaler samt mer detaljerade redovisningar av inventeringsresultaten för vissa arter. De i de tidigare gåsrapporterna redovisade tabellerna över antalet gäss på olika lokaler finns nu t.ex. på hemsidan och trycks inte längre i den årliga rapporten. Den som saknar tillgång till INTERNET kan fortfarande få en pappersversion av tabellerna genom att kontakta mig.

Efter förra säsongens heltäckande midvinterinventering genomfördes inventeringarna på en standardnivå, dvs. sjöfågelräkningarna syftade till att ge underlag för de årliga populationsindexen, medan gåsinventeringarna liksom under föregående år försökte täcka in så många lokaler som möjligt för de olika nyckelarterna.

Liksom tidigare har andfågelinventeringarna finansieras med anslag från Naturvårdsverket, där de ingår som ett led i den nationella miljöövervakningen. Gåsinventeringarna stöds av anslag från Svenska Jägareförbundet ("Forskningstjugan").

MATERIAL OCH METODIK

Sjöfåglar

Inventeringarnas omfattning

Sedan 1993 har sjöfågelinventeringarna i Sverige varit mer standardiserade än tidigare och midvinterinventeringen koncentrerad till ett antal större områden jämnt fördelade över södra Sverige för att ge ett säkert underlag för de årliga populationsindex. I planerna för midvinterinventeringarna ingår också att dessa med ett antal års mellanrum skall genomföras så heltäckande som möjligt. Som nämnts ovan genomfördes en sådan landsomfattande inventering i januari 2004, medan inventeringen 2005 åter inriktades på att täcka "index-lokalerna".

Vid septemberinventeringarna inventerades 176 lokaler mot 182 året innan. I jämförelsen mellan 2003 och 2004 ingick 150 lokaler. Täckningen var i princip densamma som de närmast föregående åren, dvs. med större sammanhängande kustområden inventerade i södra Halland, Skånes västkust samt i norra Kalmarsund samt stickprovsmässig täckning i övriga delar av södra Sverige (**Fig. 1**).

De landstäckande inventeringarna i januari 2004 medförde att fler lokaler täcktes med landbaserade inventeringar än normalt. Inventeringen 2005 hade en mer normal täckning med 685 inventerade sektorer mot 1018 i januari 2004. 609 ingick i stickprovet för indexberäkningar mot 535 året innan. Indexlokalernas geografiska läge framgår av **Fig. 1**. I samband med januariinventeringen genomfördes också den tredje internationella räkningen av övervintrande sångsvanar i landet, vilken syftade till att få en så fullständig täckning som möjligt. Sådana "extra" inventeringar har tidigare genomförts i samband med midvinterinventeringarna 2000 och 1995.

I årets septemberinventeringar medverkade sammanlagt 90 namngivna inventerare (35 rapporter) medan motsvarande antal vid januariinventeringarna var 242 (85 rapporter). Till den speciella svaninventeringen kom ytterligare 81 rapporter (149 observatörer). 90 personer

medverkade i gåsinventeringen (60 rapporter). Erfarenhetsmässigt brukar ytterligare ett antal icke-namngivna medhjälpare till de namngivna rapportörerna delta i räkningarna. I samband med svanräkningen och gåsinventeringarna kontrollerades också de rapporter av aktuella arter som kommit in till SVALAN.

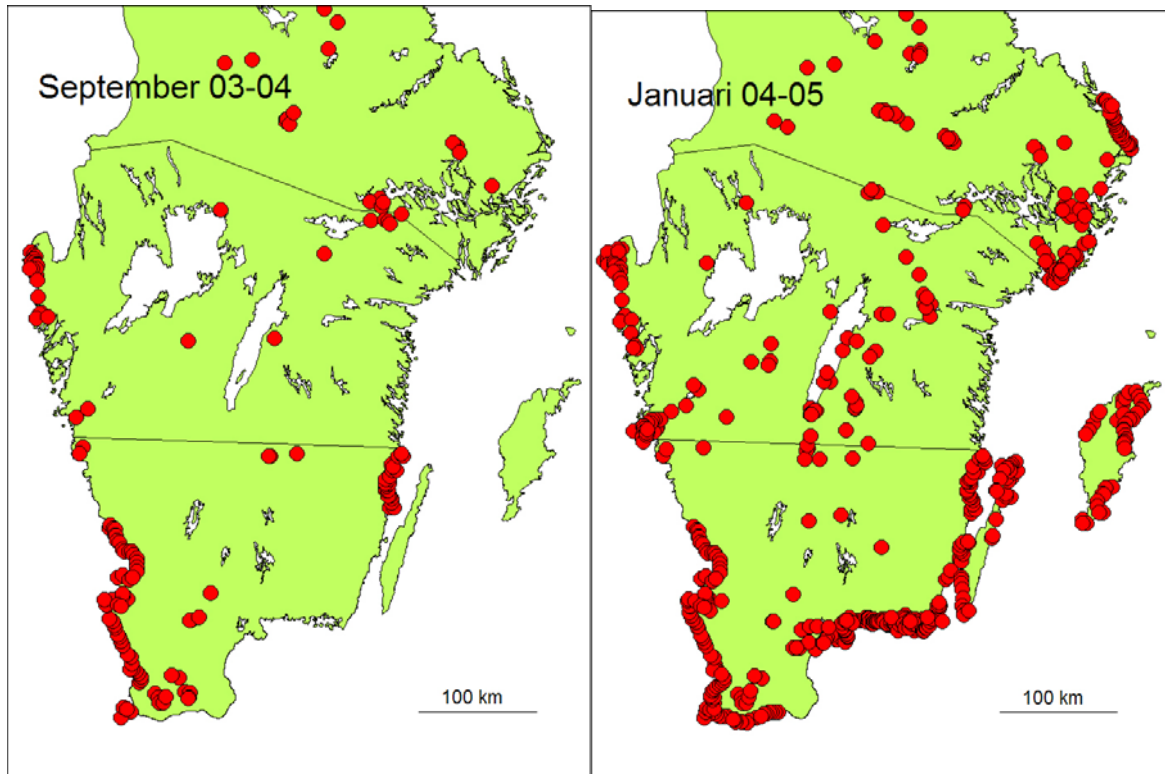

Fig. 1. Indexlokalernas geografiska läge

The geographical position of the sites used in the calculations on annual indices in September and January, respectively.

Inventeringsmetodik

Metodiken för de landbaserade sjöfågelräkningarna och gåsinventeringarna är väl etablerad och behöver inte beskrivas närmare i denna rapport. Sjöfågelinventeringarna genomfördes liksom tidigare som landbaserade räkningar inom definierade områden, i huvudsak samma som tidigare år. För att komplettera bilden när det gäller sångsvanen samlades uppgifter om övervintrande svanar in genom upprop till enskilda, föreningar, och genom hemsidor och pressen. Rapporter till SVALAN gicks också igenom. Gässen inventerades dels genom att räkna på fälten eller vikd vissa lokaler genom att räkna gässen under inflygningen till rastplatserna på kvällen eller utfloget på morgonen.

Indexberäkning

Sjöfågelräkningarna ingår i beräkningarna av de internationella midvinterindex. Liksom tidigare redovisas förutom det senaste årets resultat uppdaterade indexdiagram sedan starten

av projektet. Index i denna rapport är s. k. kedjeindex, d.v.s. de har beräknats på samma sätt som tidigare år, men en anpassning till en ny internationell standard (TRIM) kommer att ske inom kort (vi avvaktar ett programpaket från Wetlands International).

VÄDERLEKSFÖRHÅLLANDEN

September 2004 var i huvudsak mycket mild med kvardröjande värme från den varma sommaren. Endast nordligaste Sverige fick känna av kallare luftmassor. Det milda vädret fortsatte under oktober och första halvan av november. Under oktober kom ett par kallare perioder, dels den 10-12, dvs före inventeringen, dels i slutet av månaden. Början av november var mild i hela landet, men den 18 passerade kom vintern med ett kraftigt snöoväder, varpå ett nytt snöoväder följde den 22-23, dvs efter inventeringsperioden.

Januari 2005 inleddes med mycket milt väder och fram till den 22 januari dominerades landet av en mild atlantluft. Djupa lågtryck över Atlanten pressade in milt väder med mycket nederbörd. Början av inventeringsperioden kännetecknades också av en mycket kraftig storm över stora delar av södra Sverige den 8 – 9 januari. Ett kortare inbrott av kall luft påverkade vädret över inventeringshelgen den 15 – 16 januari, med minusgrader i södra Götaland den 14 och 15 januari innan det åter blev mildare.

Som en följd av det milda vädret var isläger efter den svenska kusten mycket lindrigt och de flesta inventeringsområden var isfria. Merparten av sjöarna var också isfria i början av januari, även om en del frös i samband med kallluft den 14 januari.

SJÖFÅGELINVENTERINGEN

I och med årets inventeringar har septemberinventeringarna pågått under 32 säsonger, medan midvinterinventeringarna, som startade 1967, har pågått i 39 år. Antalet inräknade individer av de olika arterna på samtliga lokaler räknade vid de landbaserade inventeringarna framgår av **Tabell 1**, medan underlaget för indexberäkningarna 2004/2005 jämfört med 2003/2004 presenteras i **Tabell 2** och **3**.

Populationsutvecklingen för de viktigaste arterna presenteras nedan tillsammans med diagram för september resp. januariindex för dessa arter.

Några arter har under de senaste vintrarna inräknats i betydligt högre antal än under de tidiga åren. Underlag finns för indexberäkningar under de senare åren, men några indexserier presenteras inte här eftersom index ej kan beräknas för hela inventeringsserien. När den nya ”TRIM”-metoden införs för indexberäkning kommer kortare serier av årsindex att beräknas även för dessa arter. Salskraken har hela tiden funnits med i protokollen, men är nu betydligt vanligare än tidigare. För arter som bläsand och skäggdopping gäller däremot att dessa arter var sparsamt förekommande under de första årens inventeringar, men räknas nu i betydande antal främst efter de skånska kusterna.

Tabell. 1. Antalet inräknade individ av de olika arterna vid de internationella sjöfågelinventeringarna i Sverige i september 2004 och januari 2005.

Total numbers counted of the different species at the September and January counts in 2004/2005. Separate totals are given for coastal and inland sites in addition to the overall totals.

ART	SEPTEMBER			JANUARI		
	Kust	Inland	Summa	Kust	Inland	Summa
Gräsand <i>Anas platyrhynchos</i>	7750	7167	14917	53931	32240	86171
Kricka <i>Anas crecca</i>	3817	6190	10007	403	22	425
Årta <i>Anas querquedula</i>	2	0	2	0	0	0
Snatterand <i>Anas strepera</i>	36	961	997	20	0	20
Bläsand <i>Anas penelope</i>	8258	7142	15400	8156	672	8228
Stjärtand <i>Anas acuta</i>	500	340	840	33	1	34
Skedand <i>Anas clypeata</i>	548	122	670	0	0	0
Bergand <i>Aythya marila</i>	2	0	2	4371	2	4373
Vigg <i>Aythya fuligula</i>	1185	6288	7473	111149	4135	120284
Brunand <i>Aythya ferina</i>	19	9273	9292	1929	1008	2937
Knipa <i>Bucephala clangula</i>	711	1068	1779	31333	1234	32567
Alfågel <i>Clangula hyemalis</i>	1	0	1	11467	3	11470
Svärta <i>Melanitta fusca</i>	70	0	70	293	0	293
Sjöorre <i>Melanitta nigra</i>	494	0	494	713	0	713
<i>Melanitta sp.</i>	0	0	0	2700	0	2700
Ejder <i>Somateria mollissima</i>	6995	30	7025	14484	0	144484
Småskrake <i>Mergus serrator</i>	273	37	310	5161	27	5188
Storskrake <i>Mergus merganser</i>	379	164	543	5078	1911	6989
Salskrake <i>Mergus albellus</i>				1628	467	2095
Gravand <i>Tadorna tadorna</i>	28	3	31	171	0	171
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	2983	3892	6875	14610	1871	16481
Sångsvan <i>Cygnus cygnus</i>	1	66	67	1161	944	2105
Sothöna <i>Fulica atra</i>	2748	27697	30445	17703	2896	20599
Skäggdopping <i>P. cristatus</i>	148	2791	2939	2847	749	3596
Gråhaked. <i>P. griseigena</i>	2	7	9	13	0	13
Svarthakedopping <i>P. auritus</i>	2	1	3	56	0	56
Småd. <i>Tachybaptus ruficollis</i>	6	37	43	83	12	95
Storlom <i>Gavia arctica</i>	12	26	38	40	0	40
Smålom <i>Gavia stellata</i>	0	3	3	195	0	195
Islom <i>Gavia immer</i>	0	0	0	1	0	1
Vitn Islom <i>Gavia adamsii</i>	0	0	0	1	0	1
Häger <i>Ardea cinerea</i>	335	185	520	500	198	698
Rördrom <i>Botaurus stellaris</i>	0	0	0	2	0	2
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	8970	1762	10732	5519	403	5922
Toppskarv <i>Ph. aristotelis</i>	3	0	3	11	0	11
Alkeung <i>Plotus alle</i>	0	0	0	1	0	1
Sillgrissla <i>Uria algae</i>	1	0	1	16	0	16
Tordmule <i>Alca torda</i>	9	0	9	2	0	2
Tobisgrisla <i>Cephus grylle</i>	1	0	1	74	0	74
ANTAL LOKALER	121	55	176	532	153	685
Number of sites						

Tabell 2. Septemberindex för de viktigaste arterna 2003 och 2004 samt förändring i index mellan åren. Dessutom anges antalet individer 2004 på de 150 lokaler som inventerats båda åren. Medelindex för åren 1973-1982 = 100.

September indices for different species in 2003 and 2004 with changes in the indices between the years. Moreover the totals for 2004 are given for the 150 sites included in the index calculations. Mean index for the years 1973-1982 is set to 100.

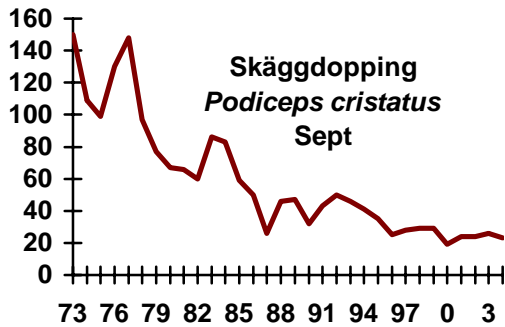
ART	INDEX		FÖRÄNDRING Change %	ANTAL 2004 Total 2004
	2003	2004		
Gräsand <i>Anas platyrhynchos</i>	61	43	-29	9714
Kricka <i>Anas crecca</i>	98	62	-36	6237
Bläsand <i>Anas penelope</i>	214	190	-11	10982
Vigg <i>Aythya fuligula</i>	128	155	21	248
Knipa <i>Bucephala clangula</i>	66	50	-24	1023
Ejder <i>Somateria mollissima</i>	42	43	2	5874
Småskrake <i>Mergus serrator</i>	60	57	-5	300
Storskrake <i>Mergus merganser</i>	128	107	-16	5766
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	86	78	-9	5094
Skäggdopping <i>Podiceps cristatus</i>	26	23	-11	1483
Storskarv V <i>Phalacrocorax carbo</i>	845	541	-36	8070
Sothöna <i>Fulica atra</i>	69	72	4	6628

Obs. Tåkern och Hornborgasjön ingår ej i index för sothönan, se art texten!

Tabell 3. Januariindex för de viktigaste arterna 2004 och 2005 samt förändring i index mellan åren. Dessutom anges antalet individ 2005 för de 609 lokaler som inventerades båda åren. Medelindex för 1969 – 1978 =100.

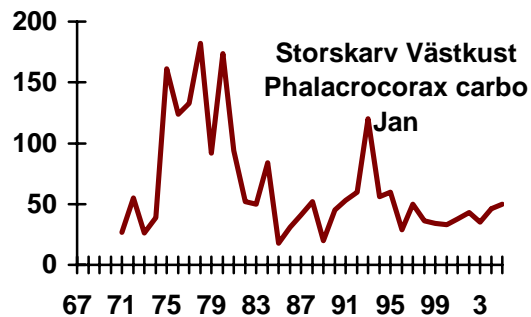
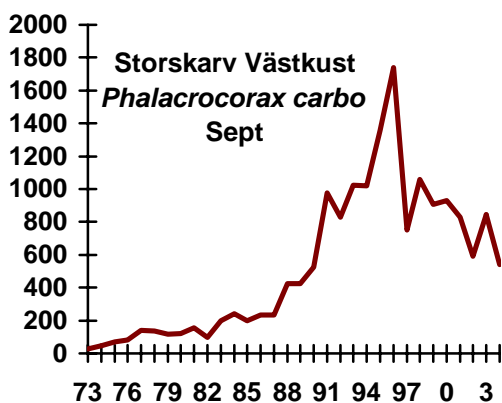
January indices for different species in 2004 and 2005 with changes in the indices between the years. Moreover the totals for 2004 are given for the 609 sites included in the index calculations. Mean index for the years 1969 – 1978 is set to 100.

ART	INDEX		FÖRÄNDRING Change %	ANTAL 2005 Total 2005
	2004	2005		
Gräsand <i>Anas platyrhynchos</i>	185	185	0	77179
Vigg <i>Aythya fuligula</i>	256	207	-19	100995
Brunand <i>Aythya ferina</i>	1334	1426	7	2674
Knipa <i>Bucephala clangula</i>	319	353	11	28817
Ejder <i>Somateria mollissima</i>	239	299	25	14409
Småskrake <i>Mergus serrator</i>	260	399	53	5112
Storskrake <i>Mergus merganser</i>	75	55	-27	5701
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	233	243	4	15684
Sångsvan <i>Cygnus cygnus</i>	136	141	4	1771
Sothöna <i>Fulica atra</i>	197	231	17	19402
Storskarv V <i>Phalacrocorax carbo</i>	46	50	9	3756

Skäggdoppingen *Podiceps cristatus* har visat en markant neråtgående trend under perioden. Förändringarna i index mellan 1996 - 2004 var emellertid obetydliga med index på en konstant låg nivå. Index 2004 låg på samma nivå som 2001 och 2002. Frågan är om indexnedgången enbart orsakas av en beståndsförändring (nedgång) eller om en del av minskningen i index hänger samman med förändrade flyttningsvanor i takt med att våarna och därmed häckningen blivit allt tidigare för många arter. Skäggdoppingarna kanske helt enkelt lämnade de viktigaste inlandslokalerna tidigare under 1990-talet jämfört med tidigare.

Antalet inräknade skäggdoppingar vid januariinventeringen 2005 var hela 3500, vilket är väsentligt högre än vid de tidigare inventeringarna. Antalet skäggdoppingar tidigare har varit väsentligt lägre, varför några indexvärden ej kan presenteras för midvinterinventeringarna.

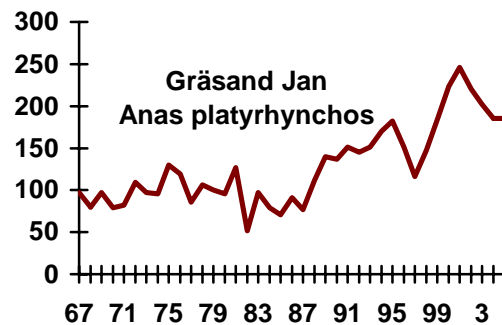
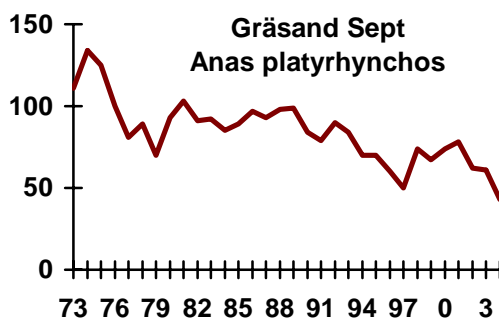

Storskarven *Phalacrocorax carbo* för vilken endast index för västkusten har beräknats (de viktigaste lokalerna i ostkustens skärgårdar är ej representerade i materialet) har ökat mycket markant som rastare under hösten, medan vinterindex efter ett antal år med höga värden i början av serien legat betydligt lägre. Index för den senaste säsongen avviker inte speciellt mycket från de föregående åren.

September och januariinventeringarna torde representera olika populationer. Septemberinventeringarna och den mycket markanta ökningen av dessa index motsvarar den allmänna ökning som noterats i det häckande beståndet av mellanskarv. Vinterindex däremot torde till en betydande del belysa utvecklingen hos övervintrande storskarvar från nordligare häckningsområden senare blandade med övervintrande mellanskarvar under senare år.

Det höga antalet skarvar under det tidiga sjuttioalet, som sedan minskade torde kunna återspegla antingen en nedgång i beståndet av övervintrare efter den kalla vintern 1979 och

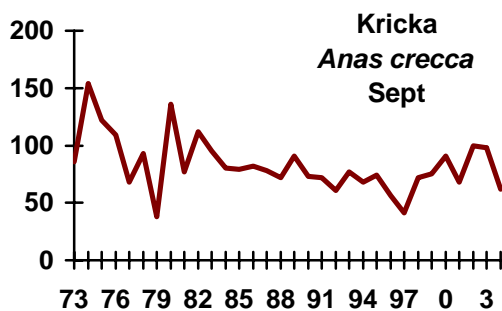
därpå följande kalla vintrar. Man kan också kanske tänka sig att de nordligare skarvarna under de mildare vintrarna stannat längre norrut och ersatts på vinterlokalerna efter den svenska västkusten av mellanskarvar.

Gräsanden *Anas platyrhynchos* tillhör de arter vars septemberindex visat en ganska stabil nivå fram till och med 1989 med undantag för de första åren. Mellan 1991 och 1997 har gräsandindex dock visat en minskande tendens. Räknat över samtliga inventeringsår till och med 1997 visade arten en knappt signifikant nedåtgående trend. Index för 1998 var dock väsentligt högre, men ändå inte i nivå med 1980-talet. Index för september 1999-2001 visar endast obetydliga avvikelser från 1998. Index för september 2002 och 2003 låg 20% under index för föregående år och denna nedgång har sedan fortsatt 2004..

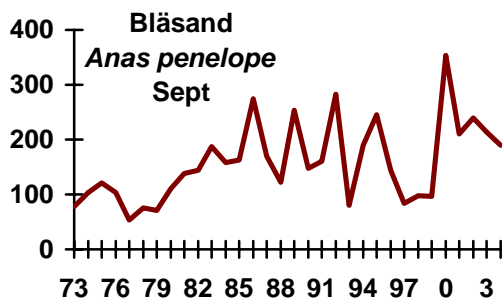
Gräsanden tillhörde länge de stabila arterna, vars vinterbestånd kunde karakteriseras som fluktuerande kring en relativt stabil nivå. Denna bild var gällande fram till och med vintern 1987. Sedan dess har vinterindex för gräsanden visat en signifikant uppåtgående trend, som innebär mer än en fördubbling av antalet gräsänder i landet. Januari 2004 och 2005 visade emellertid något lägre index än de föregående åren.

Den senaste raden av milda vintrar har dock medfört att betydligt fler gräsänder stannat i landet jämfört med tidigare och därmed gett ett högre vinterindex. De minskande septemberindexen är lite mer svårtolkade. Frågan är här om vi har en reell minskning av det svenska höstbeståndet av gräsänder trots att vinterindex antyder ökat andel övervintrare. Även höstflyttningen skulle kunna påverka septemberindexen, så skulle t.ex. de milda vintrarna kunnat ge en tidigare häckning och senare en tidigare bortflyttning från koncentrationslokalerna på hösten.

Krickan *Anas crecca* visade liksom bläsanden i början av serien markanta fluktuationer mellan de olika åren. Från 1982 har emellertid svängningarna mellan olika år varit mycket måttliga och beståndsutvecklingen kan snarast beskrivas som en nedåtgående trend mellan 1980 och 1997. Därefter kan man konstatera en återhämtning även om indexvärdena ännu ej

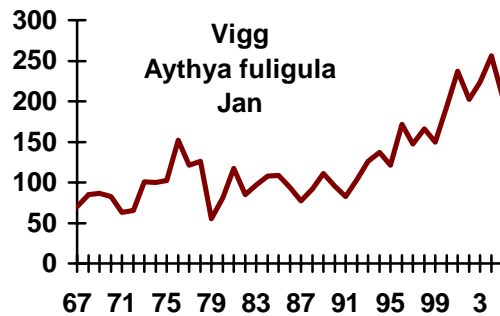
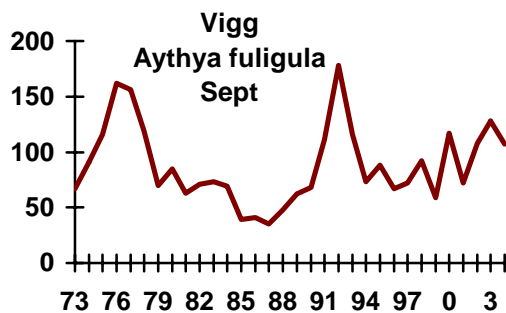
nått upp till de höga tal som registrerades vid ett par tillfällen på 1970-talet.. Krickans index påverkas dock i betydande grad av några få lokaler med stora antal, vilket medför att man kan förvänta sig sådana här större fluktuationer.

Bläsanden *Anas penelope* tillhör de arter, där index varierar mycket från år till år. Fram till och med 1985 (och en mycket markant topp 1986) visade index en klart ökande trend över serien. Därefter har den visat mycket markanta fluktuationer mellan olika år. Dessa kan med all säkerhet hänföras till variationer i artens flyttning, vilka kanske överlagras på reella förändringar i beståndens storlek. Höga toppar i septemberindex noterades 1986, 1989, 1992, och 2000. Den i början noterade uppgången i bläsandens bestånd motsvaras av en allmän ökning i det europeiska vinterbeståndet enligt midvinterinventeringarna.

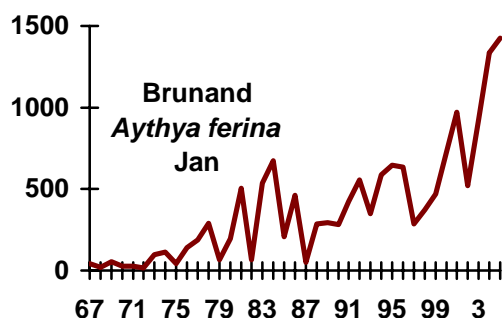
Septemberindex för 1997 liksom 1998 och 1999 var dock nästan nere på samma låga nivå som under 1970-talet, vilken annars endast noterats under ”bottenåren”. September 2000 uppvisade däremot det högsta värdet hittills och antyder ev. att uppgången inte är bruten även om svängningarna mellan åren är stora. Index för september 2001 var åter väsentligt lägre, men fortfarande på en hög nivå liksom septemberindex för 2002, 2003 och 2004.

Bläsanden har vidare börjat övervintra i större antal i sydvästra Skåne de senaste åren. Före 1990-talet observerades normalt endast enstaka bläsänder i Sverige i januari, medan flockar om upp till något hundratal kunde ses under enstaka milda vintrar. I januari 1992 sågs för första gången fler än 1000 bläsänder i Sverige. De kommande åren har bläsanden varit en vanlig övervintrare främst i Foteviksområdet och kringliggande områden i SV Skåne, men småflockar har också setts på andra kustlokaler. Ökningen har fortsatt och i januari 2001 sågs 7773 bläsänder, främst i Skåne, medan ett något lägre antal sågs i januari 2002, 5303. Den kalla vintern 2003 medförde betydligt hårdare villkor, men trots detta kunde inte mindre än 1520 bläsänder räknas in, de flesta i sydvästligaste Skåne. Vid de landbaserade räkningarna i Sverige i januari 2004 sågs 5600 bläsänder. Ökningen i januari har fortsatt och 2005 uppgick antalet bläsänder på räkningslokalerna till 8200.

Viggen *Aythya fuligula* visar ingen klar beståndsutveckling över inventeringsperioden för september som det återspeglas i index. I början noterades under några år ökande index, varefter index mellan 1976 och 1987 snarare beskrev en neråtgående trend. 1987 till 1992 ökade index markant för att sedan åter minska. En av orsakerna till de markanta svängningarna i index torde vara viggarnas vana att samlas i stora flockar på ett fåtal lokaler. Sker det förändringar i de stora flockarna ger detta naturligtvis klart utslag i index. Index för 2004 var något lägre än 2003, men skillnaden mellan åren måste betecknas som ganska obetydlig..

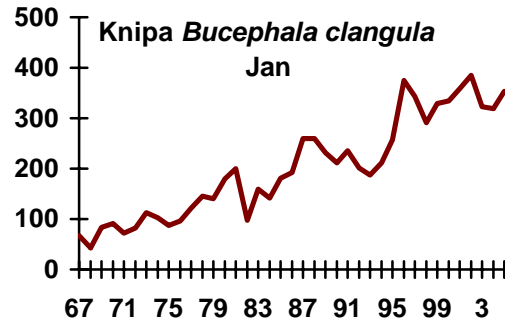
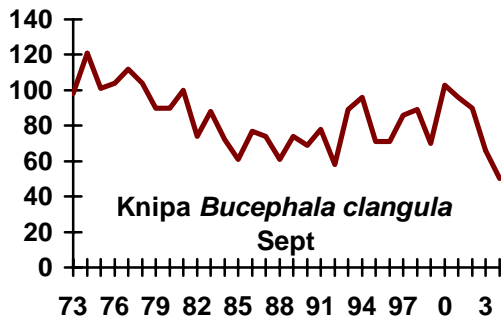
Viggens vinterindex visade mellan 1973 och 1992 i stort sett visat en stabil nivå med en del fluktuationer. En period med ökande indexvärden noterades under 90-talet, även om index legat relativt stilla på en jämn och hög nivå 1996-1999. Värdet för 2000 var åter något högre och utvecklingen i vinterbeståndet skulle liksom för gräsanden kanske bäst kunna beskrivas som fluktuationer kring en stabil nivå till och med 1980-talet följt av en ökande trend. Utvecklingen fortsatte och i januari 2004 noterades det hittills högsta indexvärdet för viggan, 256. Liksom för flera andra arter torde ökningen i index hänga samman med att fler viggas kunnat övervintra i landet under de milda vintrarna. I januari 2005 räknades också ett betydande antal övervintrande viggas på inventeringslokalerna. Index var endast obetydligt lägre än under föregående vinter.

Brunanden *Aythya ferina* förekom i september på ganska få lokaler vissa år. Ibland noterades stora flockar, andra år var flockarna borta. Underlaget medger inte beräkning av årliga septemberindex.

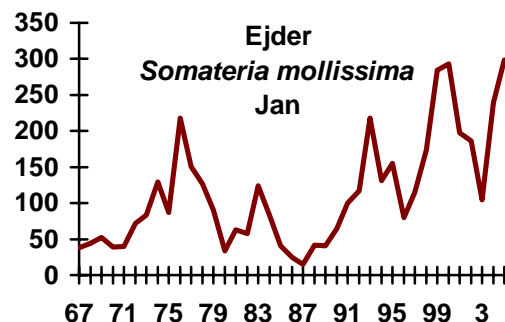
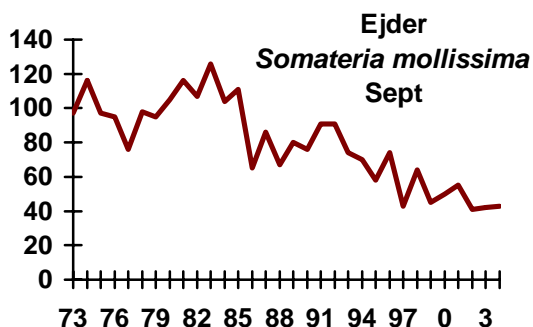
För januari finns det underlag för beräkning av årliga index. Dessa visar också en trend under perioden, men arten är känslig för kalla vintrar och betydande fluktuationer i index har noterats mellan olika år med mycket låga index under flertalet isvintrar med undantag för 1996, då index visade ett mycket högt värde. En markant minskning skedde dock till 1997. Index för 1998 var något högre. Ökningen fortsatte 1999 för att nå en ny topp 2001, men

minskade sedan till ett betydligt lägre värde 2002. I januari 2003 var index åter uppe på en mycket hög nivå, vilken dock överträffades redan 2004 och åter 2005, när ytterligare något fler brunänder kunde räknas in på de olika lokalerna. Merparten av de inräknade brunänderna har noterats på ett fåtal lokaler i Blekinges skärgård

Knipan Bucephala clangula är anmärkningsvärd i detta avseende eftersom septemberindex generellt visat en nedåtgående trend under de första åren, medan januariindex visar en markant ökande trend över hela serien. Under den senare delen av serien visar septemberindex en relativt stabil nivå med unantag för de senaste två höstarna, då väsentligt lägre värden noterades.

Knipans midvinterindex liksom småskrakens har visat en markant uppåtgående trend under större delen av perioden även om båda arterna minskade efter vintern 1987, mest markant hos småskranken. För båda arterna fortsatte nedgången i index till 1993 varefter index ökade till 1996 för båda, följt av en mindre nedgång till 1997. Knipan nådde sitt hittills högsta indexvärde i januari 2002, medan index för 2003 och 2004 var endast obetydligt lägre. 2005 visade åter ett obetydligt högre index jämfört med 2003 och 2004, men fortfarande något lägre än maxvärdet 2002. Uppgången i vinterindex kan relateras till de mildare vintrarna under senare år, men allt tyder på att vinterindex bättre återspeglar situationen i den svenska knipstammen än septemberindex, där troligen andra orsaker än beståndsförändringar påverkat indexvärdena. Antalet inräknade knipor i september har varit ganska lågt.

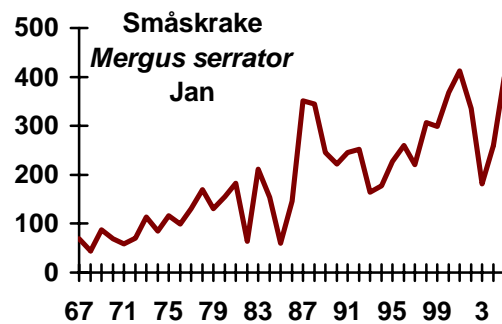
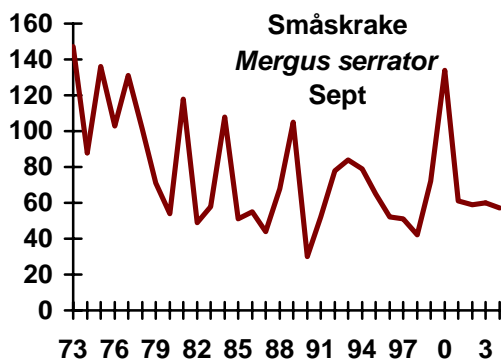

Ejdern Somateria mollissima förekommer under vintern endast i blygsamma antal i den egentliga Östersjön. De redovisade indexvärdena återspeglar därför i princip situationen på västkusten. Detsamma gäller för septemberindex, även om det fortfarande finns betydande antal ejdrar på vissa lokaler i Östersjön vid denna tidpunkt. Vid septemberinventeringen har kusten mellan Falkenberg och Malmö i princip inventerats i sin helhet de flesta år. Denna kuststräcka hyser ett betydande antal ejdrar, medan de inventerade Östersjölokaler endast hyser begränsade mängder ejder. Septemberindex speglar därför situationen på den södra

delen av västkusten. I september har däremot antalet inventerade lokaler i Bohuslän varit ganska lågt och begränsat till den norra delen, medan lokalerna i Bohuslän är bättre spridda och representativa i januari.

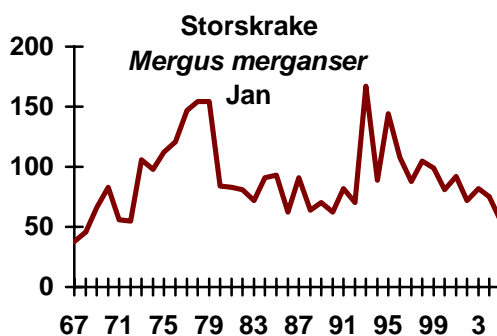
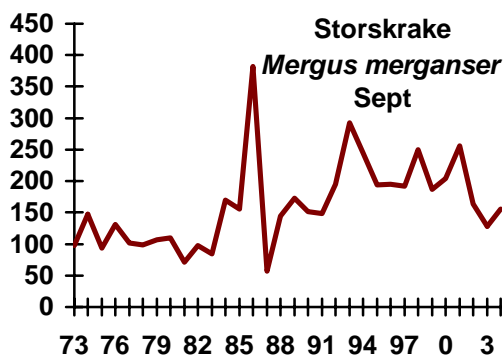
Ejders septemberindex visade en ganska stabil nivå fram till 1985. Därefter låg index relativt stabilt på en lägre nivå under några år, för att sedan under 1990-talet minska kraftigt. Index de senaste höstarna har varit ungefär 1/3 av index när det var som högst med ganska måttliga fluktuationer mellan åren. 2003 och 2004 visade mycket lika och låga indexvärden.

Ejders visar mycket varierande indexvärden under vintrarna med höga värden vid två tidigare tillfällen 1976 och 1993. 2000 nådde antalet ejdrar en ny rekordnivå med det hittills högsta indexvärdet, vilket dock var endast obetydligt högre än året innan. Index för januari 2001 var något lägre, men fortfarande högt. Index för januari 2002 var ytterligare något lägre. Generellt har de kalla vintrarna (undantag 1996) kännetecknats av låga indexvärden. Sålunda noterades ett väsentligt lägre januariindex för 2003 än de föregående åren, medan januariindex 2004 åter var högre. I januari 2005 registrerades i princip lika många ejdrar på indexlokalerna som 2005.

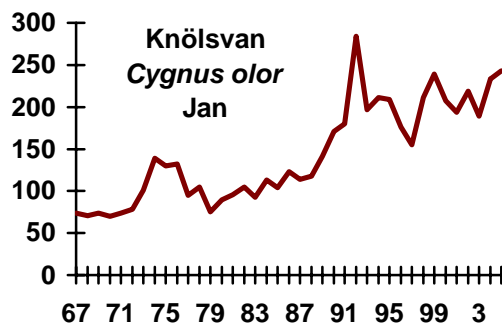
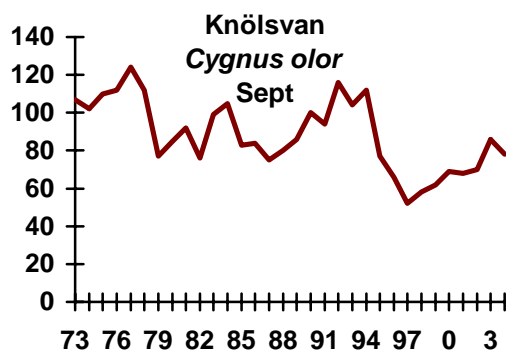
Småskranken *Mergus serrator* förekommer normalt i ganska måttligt antal på de inventerade lokalerna i september och det är därför inte att förvåna att den visar betydande fluktuationer i index mellan olika år. Liksom knipan har småskrakens septemberindex visat en nedåtgående tendens genom åren, men i september 2000 registrerades ett index i nivå med de högsta värdena i seriens början. I september 2001–2004 registrerades däremot åter väsentligt lägre index.

Småskranken har liksom knipan visat en markant uppåtgående trend under större delen av perioden även om båda arterna minskade efter vintern 1987, mest markant hos småskranken. För båda arterna fortsatte nedgången i index till 1993 varefter index ökade och nådde sitt hittills högsta index i januari 2001. Index för de följande vintrarna var åter väsentligt lägre, varefter det åter noterades en ökning för småskrakens indexvärden.

Storskrake *Mergus merganser* ses i tillräckligt höga antal både i september och januari för att ge underlag för beräkning av årliga index, även om antalet inräknade individ på indexlokalerna i september är relativt lågt. Septemberindex har under de senaste åren legat på en ganska jämn nivå med en del fluktuationer, även om de senaste två årens index varit något lägre än tidigare. I det längre perspektivet visar storskrakens septemberindex en högre nivå de senaste åren jämfört med de första årens inventeringar. Index för 2002 – 2004 låg dock på en ganska låg nivå.

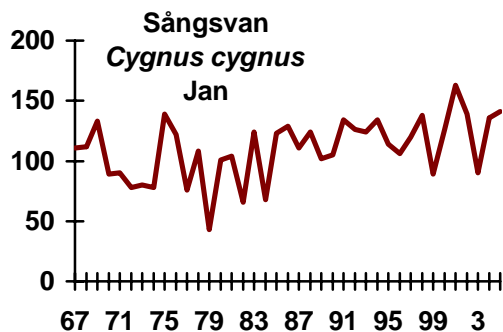
Storskrakens januariindex visar en varierande bild under perioden först med en ökande trend, sedan en nedgång i samband med vintern 1979 och därefter en tämligen stabil men lägre nivå fram till och med 1992 och ett ovanligt högt index 1993, följt av ett annat högt index 1995. Indexvärdena har därefter visat en minskande tendens, men denna kan ev. förklaras av förskjutningar i utbredningen i relation till de mildare vintrarna. Den nedåtgående trenden fortsatte 2005.

Knölsvanens *Cygnus olor* septemberindex har legat på en stabil nivå under de första tjugo årens inventeringar i kontrast med index för vinterinventeringarna, vilka visat en fortgående ökning under samma period. De senaste åren har dock septemberindex varit betydligt lägre även om en viss upphämtning kunnat konstateras. Två stora koncentrationer ingår bland de inventerade lokalerna, Tåkern och södra Öresund och lokala förändringar i dessa områden kan ha en betydande genomslagskraft på index för knölsvanen. Septemberindex påverkas dock i hög grad av situationen i de flockar av yngre icke häckande svanar som samlas på vissa lokaler. De återspeglar därför i betydande grad ungprouktionen under åren närmast före inventeringen.

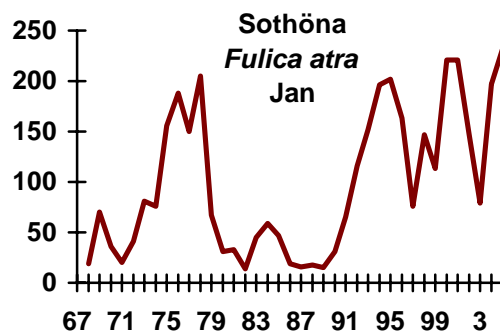
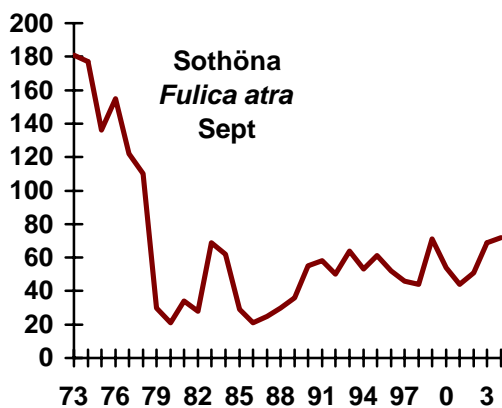
Knölsvanens midvinterindex visade under de första åren en mycket jämn nivå, men sedan början av 1970-talet har midvinterindex i princip beskrivit en ökande trend till 1995. En hög topp noterades visserligen 1992, men det kan vara orsakad av en tillfällig omfördelning bland svanarna. 1996 och 1997 var index åter lägre, en effekt av isvintern 1996? Från och med 1998

har midvinterindex för knölsvanen visat fluktuationer kring en nivå som är ungefär den dubbla mot när inventeringarna startade. Index för 2005 var obetydligt högre än index för 2004 och var ett av de högsta indexvärdena även om index för rekordåret 1992 var högre.

Sångsvanen *Cygnus cygnus* visar en mer varierad bild än knölsvanen med betydande fluktuationer i index mellan olika år fram till mitten av 80-talet. Från 1985 har variationen varit väsentligt mindre utpräglad och man kan ana en svagt ökande trend i beståndet. Sångsvanarna har emellertid i stor utsträckning ändrat vanor under de senaste åren och en ökande andel av det övervintrande beståndet i sydligaste Sverige uppehåller sig hela dagen på olika fält och täcks då inte av sjöfågelräkningarna. Hade dessa svanar också kommit med i stickprovet hade index visat en betydligt mer markant uppåtgående trend än den nuvarande bilden med fluktuationer kring en svagt ökande trendlinje. Speciella svaninventeringar genomförs vart femte år (senast 2000), varvid även svanflockarna på åkrarna täcks in.

Den speciella sångsvaninventeringen i januari 2005 behandlas senare i rapporten.

Sothönan *Fulica atra* tillhör de arter, vars index visat stora förändringar. Beståndet kraschade efter den kalla vintern 1978/79. Nivån i september har sedan legat mycket lågt, men en återhämtning påbörjades efter den senaste kalla vintern 1987 även om det är långt kvar till de första årens höga index. När det gäller sothönan skall noteras att Tåkern och Hornborgasjön, som utgör de kanske viktigaste lokalerna för arten i materialet ej ingår i indexberäkningarna. Lokala förhållanden som påverkar räkningarna skulle få mycket stort genomslag och styra hela index. Siffrorna från sådana lokaler får analyseras separat. Förändringarna i Tåkern, där det finns en lång serie, är dock i stort sett desamma som i landet i övrigt. I Hornborgasjön är situationen en annan eftersom de gynnsamma förhållandena för arten (liksom för många andra) först skapats av restaureringsarbetena och beståndsförändringarna därför endast återspeglar situationen i sjön. Stora antal sothöns räknades på båda dessa lokaler i september 2004.

Sothönans januariindex visar liksom septemberindex en uppgång under 1970-talet, vilken torde ha hängt samman med en serie milda vintrar. Arten kraschade efter vintern 1978/79 och

även januariindex låg på en låg nivå. Från januari 1990 har vinterindex ökat mycket markant och var 1994 och 1995 nästan på samma höga nivå som under 1970-talet. Under de senare åren har sothönan visat mycket markanta fluktuationer mellan olika år. Det låga indexvärdet 2003 jämfört med åren närmast före och efter kan förklaras av den kallare vintern detta år.

SÅNGSVANINVENTERINGEN 2005

Tabell 4. Antalet sångsvanar rapporterade från olika län vid inventeringen 11 januari 2005.
Total number of Whooper Swans counted in different provinces of Sweden in January 2005.

Län	Ad	Juv	Ålder ?	SUMMA
Stockholms län	130	62	98	290
Uppsala län	34	15	48	97
Södermanlans län	177	48	95	320
Östergötland	6	14	206	226
Jönköpings län	78	34	97	209
Kronobergs län	32	9	76	117
Kalmar län fastland	366	123	309	798
Öland	4	1	86	91
Gotland	384	44	160	588
Blekinge	167	29	66	262
Skåne	741	197	1585	2523
Hallands län	267	37	523	827
Bohuslän	237	33	202	472
Västergötland	590	158	961	1699
Värmland län	173	87	181	441
Örebro län	30	15	135	180
Västmanlands län	34	10	53	97
Kopparbergs län	32	13	106	151
Gävleborgs län	1	0	2	3
Västernorrlands län	18	3	0	21
Jämtlands län	3	0	0	3
Norrbottnen	1	0	0	1
SUMMA	3505	932	4959	9396

Den första heltäckande sångsvaninventeringen i Europa organiserades i samband med midvinterinventeringen 1995 och upprepades sedan i januari 2000 och nu senast i januari 2005. Orsaken till att en speciell sångsvaninventering organiserades var den tydliga förändring som observerats i sångsvanens uppträdande genom åren. Från att ha varit i princip helt knuten till vattenmiljön har sångsvanen mer och mer anpassat sig till ett liv på land och merparten av sångsvanarna återfinns på olika åkermarker. Detta medförde att de årliga sjöfågelinventeringarna ej längre återspeglar sångsvanens beståndsutveckling, varför heltäckande inventeringar kom att organiseras med fem års mellanrum.

Vid årets inventering noterades 9396 sångsvanar (**Tabell 4**), att jämföras med 7400 resp. 7000 vid de tidigare inventeringarna. Sångsvanen har sålunda fortsatt att öka. Däremot var

skillnaderna i antal mellan de båda inventeringarna 1995 och 2000 obetydliga (**Tabell 5**), men dessa vintrar var mycket skilda vad gäller väderleks- och isförhållanden.

Tabell 5. Antalet sångsvanar rapporterade från olika län vid inventeringarna i januari 1995, 2000 och 2005.

Number of Whooper Swans counted in different counties at the censuses in January 1995, 2000 and 2005.

Län	1995	2000	2005
Stockholms län	150	137	290
Uppsala län	9	0	97
Södermanlans län	131	128	320
Östergötland	333	277	226
Jönköpings län	288	177	209
Kronobergs län	316	312	117
Kalmar län fastland	224	520	798
Öland	131	287	91
Gotland	513	62	588
Blekinge	406	454	262
Skåne	2238	2123	2523
Hallands län	338	319	827
Bohuslän	877	219	472
Västergötland	872	1355	1699
Värmland län	198	378	441
Örebro län	73	78	180
Västmanlands län	20	40	97
Kopparbergs län	199	78	151
Gävleborgs län	0	10	3
Västernorrlands län	0	9	21
Jämtlands län	123	56	3
Norrbottnen	0	0	1
SUMMA	7439	7022	9396

Som framgår av Tabell 4 och 5 visar sångsvanarnas uppträdande i landet en hel del skillnader mellan åren. Flest sångsvanar har alla år setts i Skåne, med ett vinterbestånd om mellan 2000 och 2500 sångsvanar. Fler än 1000 sångsvanar har också noterats vid två av tre tillfällena för Västergötland, medan de övriga länen/landskapen haft lägre antal övervintrande sångsvanar. I sammanhanget kan vara intressant att notera att övervintrande sångsvanar setts så långt norrut som i Norrbottens län.

Andelen årsungar bland sångsvanarna har varit 21,0% (5562) 1995, 18,6% (6511) 2000 samt 21,0% (4437) 2005. Skillnaderna mellan de tre åren var ovanligt liten jämfört med den variation som noterats i andelen årsungar bland svanarna vid tidigare studier. Detta kan kanske förklaras av att en betydligt större andel av sångsvanarna i landet under vintern kommer från sydligare och mer gynnsamma häckningsområden än vad som var fallet under tidigare år, då merparten av sångsvanarna var begränsade till de nordligaste delarna av utbredningsområdet.

GÅSINVENTERINGARNA

Tabell 6. Antalet gäss av de olika arterna inräknade vid gåsinventeringarna i Sverige 2004-2005.

Total number of geese of the different species counted at the counts in Sweden in 2004 – 2005.

	Sept 04	Okt 04	Nov 04	Jan 05
Sädgås <i>Anser fabalis</i>	17900	52123	58309	34560
Spetsbergsgås <i>Anser brachyrhynchus</i>	81	263	46	154
Grågås <i>Anser anser</i>	152839	80394	28126	19606
Bläsgås <i>Anser albifrons</i>	51	16043	20806	5496
Fjällgås <i>Anser erythropus</i>	20	1	0	0
Snögås <i>Anser caerulescens</i>	1	0	0	0
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>	24172	21810	34907	37869
Vitkindad gås <i>Branta leucopsis</i>	9343	23176	23098	675
Prutgås <i>Branta bernicla</i>	5	348	2	1
Röd Halsad gås <i>Branta ruficollis</i>	0	0	2	0

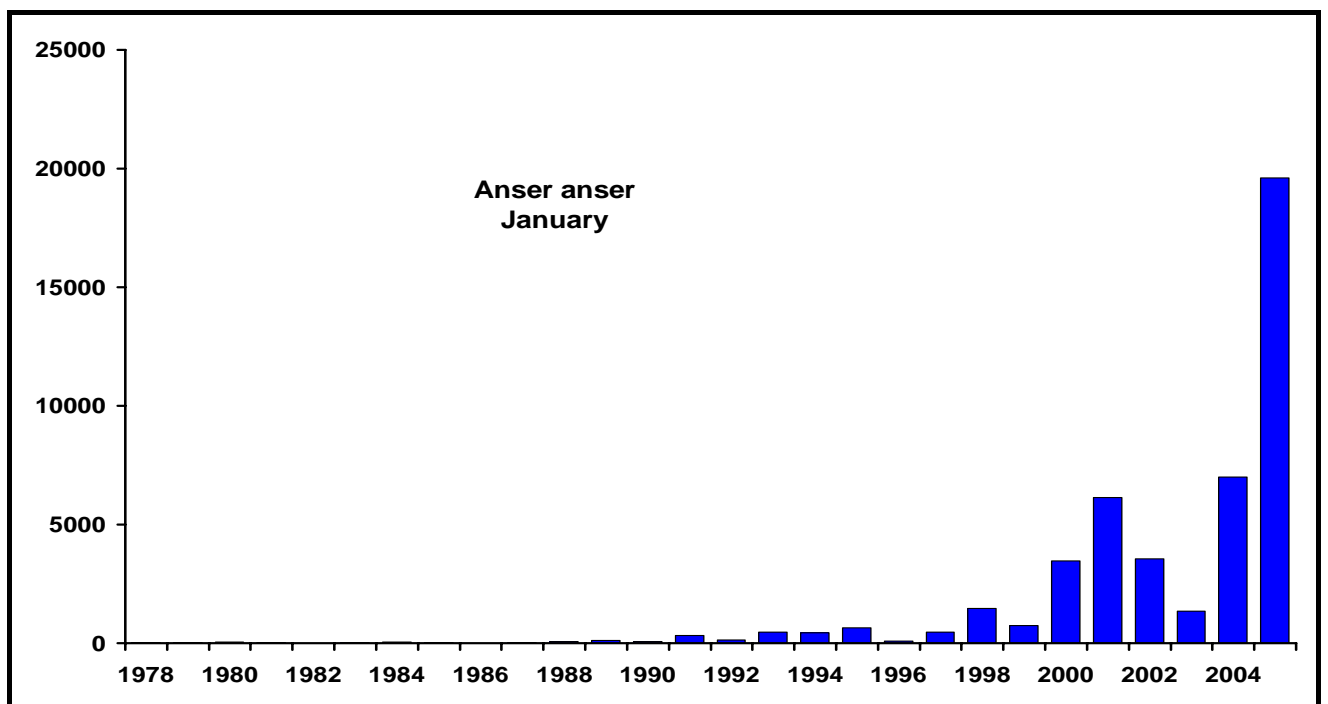
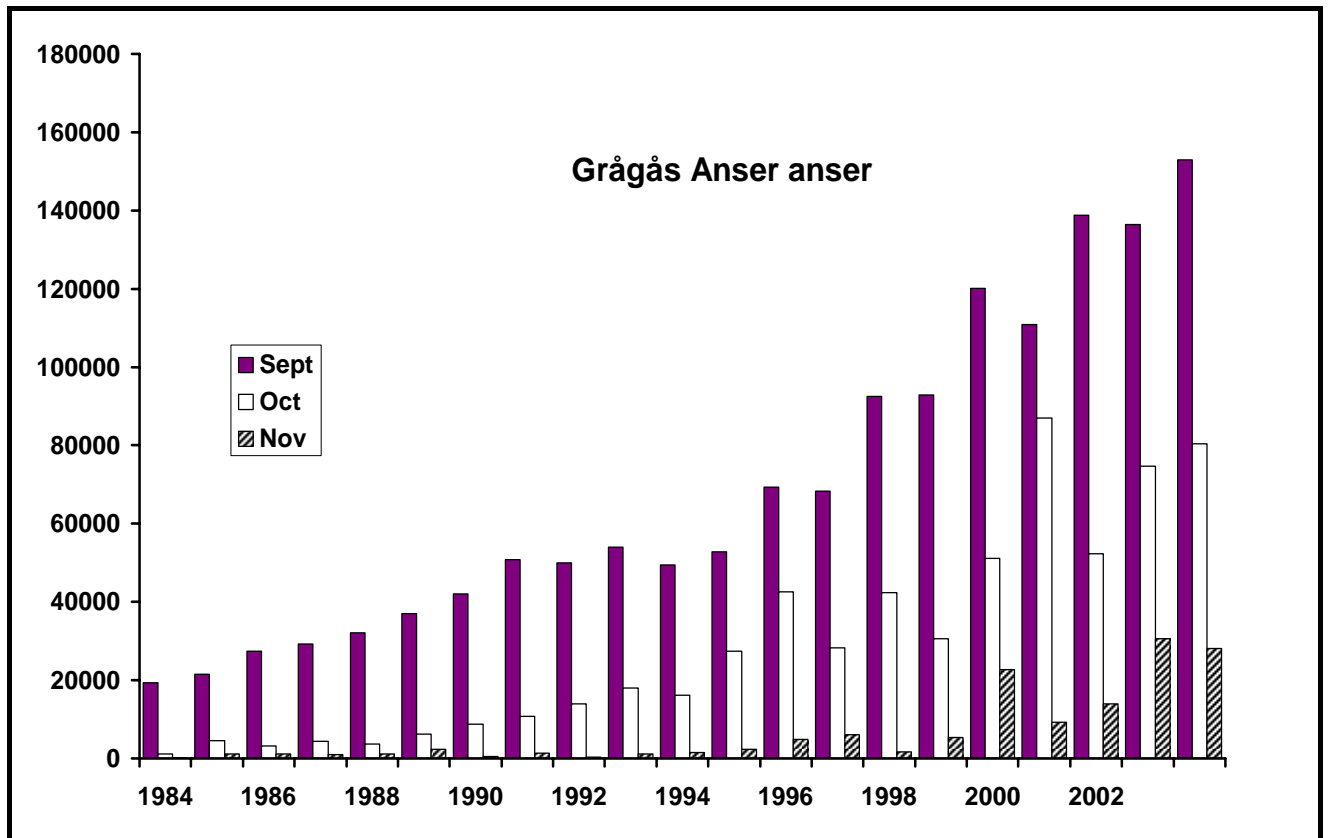
Antalet gäss av de olika arterna som räknats in vid gåsinventeringarna 2004 – 2005 framgår av **tabell 6**. Totalsummor för hela inventeringsserien för de viktigaste arterna redovisas nedan när de olika arterna behandlas. Till skillnad från tidigare årsrapporter redovisas inte längre några tabeller med antalet gäss på de olika lokalerna under de senaste åren. Dessa tabeller finns fortfarande att tillgå på projektets hemsida www.biol.lu.se/zoekologi/waterfowl/index.htm. Den som inte har tillgång till INTERNET, men som önskar få tabellerna ombuds kontakta mig så sänder jag en papperskopia av tabellerna.

Grågås

Septemberinventeringarna av grågås har nu genomförts under tjugo säsonger sedan starten 1984. Under de år inventeringarna pågått ökade antalet inräknade grågäss i Sverige markant från ca 20 000 1984 till 152 839 i september 2004. Även om inventeringen avser att vara fullständig så saknas varje år (åtminstone under den senare delen av inventeringsperioden) uppgifter från en del lokaler som tidigare hyst höstflockar. I vissa fall kanske detta beror på att det saknats gäss på lokalen ett visst år och man inte har ansett det meningsfullt att rapportera ett helt negativt resultat, medan det andra år kanske finns gäss som inte rapporterats. Gässen sprider sig också till nya lokaler, vilket också medför att en del gäss ej kommer med vid inventeringen. Jag håller det därför inte för osannolikt att det kan ha funnits ytterligare 20 000 – 30 000 grågäss i landet, kanske ännu fler. Detta skulle innebära att antalet grågäss i september 2004 kanske uppgick till hela 180 000.

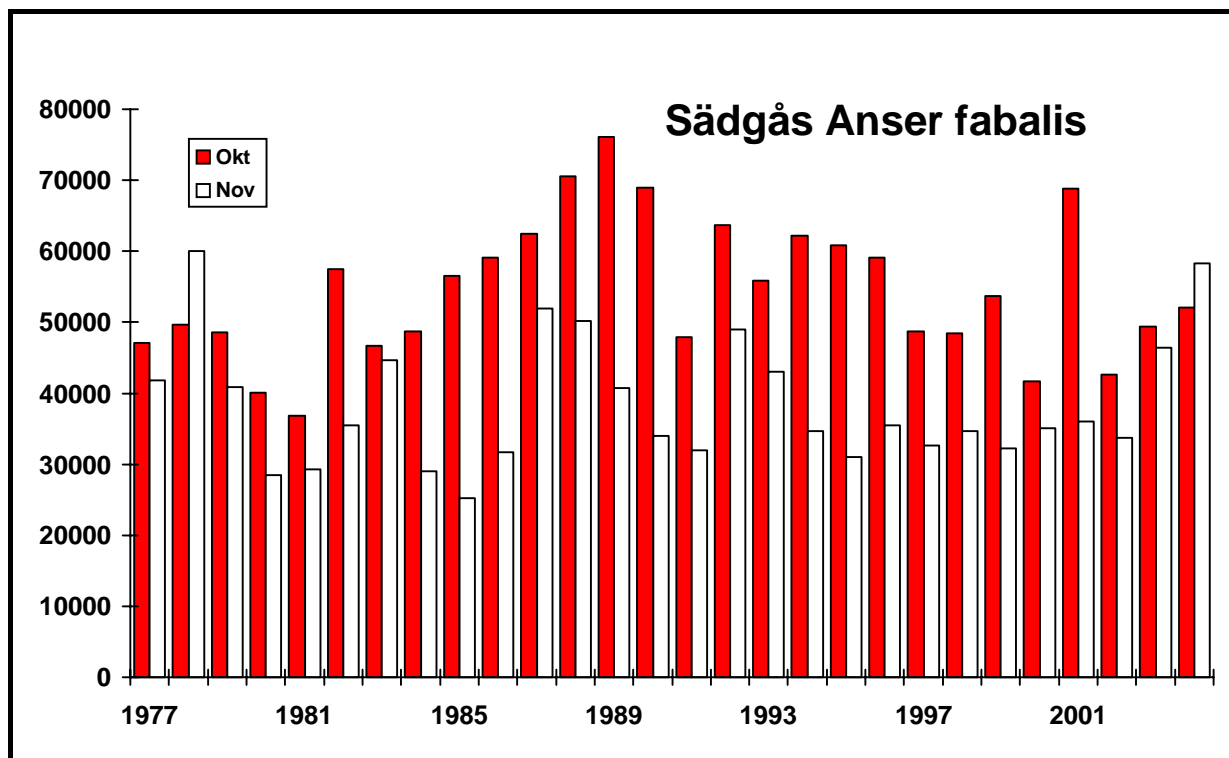
Ökningen har emellertid inte varit kontinuerlig hela tiden. De första åren var den jämn, men efter 1991 tycktes antalet plana ut kring något över 50 000. En rejäl ökning i antalet inräknade gäss följde sedan och mellan september 1995 och september 2000 fördubblades antalet inräknade grågäss i landet. En del av ojämnheter i kurvan kan säkert återföras till olika väderleksförhållanden. Vissa år har fler grågäss lämnat Sverige före inventeringen jämfört med andra år.

Vid oktoberinventeringen 2004 räknades 80394 grågäss mot 74703 föregående år och endast 51000 i oktober 2002. Det hittills högsta antalet inräknade grågäss från oktober, 87 007 grågäss i oktober 2001 står sig emellertid fortfarande. I november 2003 inräknades litet över 30000 grågäss, vilket är högt jämfört med höstarna före 2000, då de flesta grågäss lämnat landet i november. Antalet grågäss i januari har varierat en del beroende på vinterns hårdhet, 2004 inräknades inte mindre än 6885 grågäss, men det överträffades 2005 med 20000 inräknade, vilket är den högsta januarsiffran hittills.

SÄDGÅS

För sädgåsen är oktoberinventeringen den viktigaste eftersom vi då har beståndet väl samlat på ett måttligt antal lokaler och frostperioder ännu ej hunnit påverka sädgässens utbredning. I oktober finns också en mycket stor del av världsbeståndet av skogssädgäss inom landets gränser. I november och januari har en betydande del av sädgåsen flyttat ut ur landet och den andel av beståndet vi har kvar är starkt beroende av väderleksförhållandena.

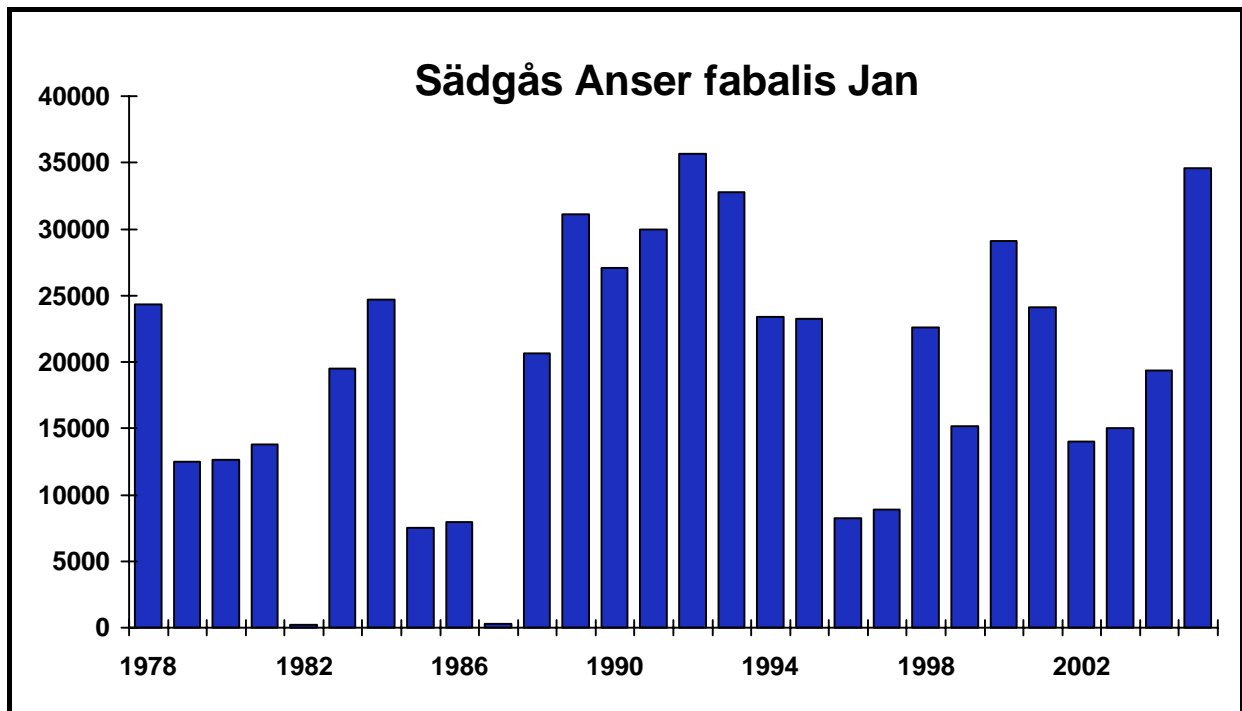

Vid årets oktoberinventering var antalet sädgäss lågt liksom under flera av de tidigare höstarna med undantag för 2001. De inräknade 52000 var dock högre än bottennoteringarna 2000 och 2002. Några sädgäsflockar skulle ha kunnat förbises på lokaler som inte inventerats, men detta kan knappast förklara den stora skillnad som föreligger gentemot flera tidigare år.

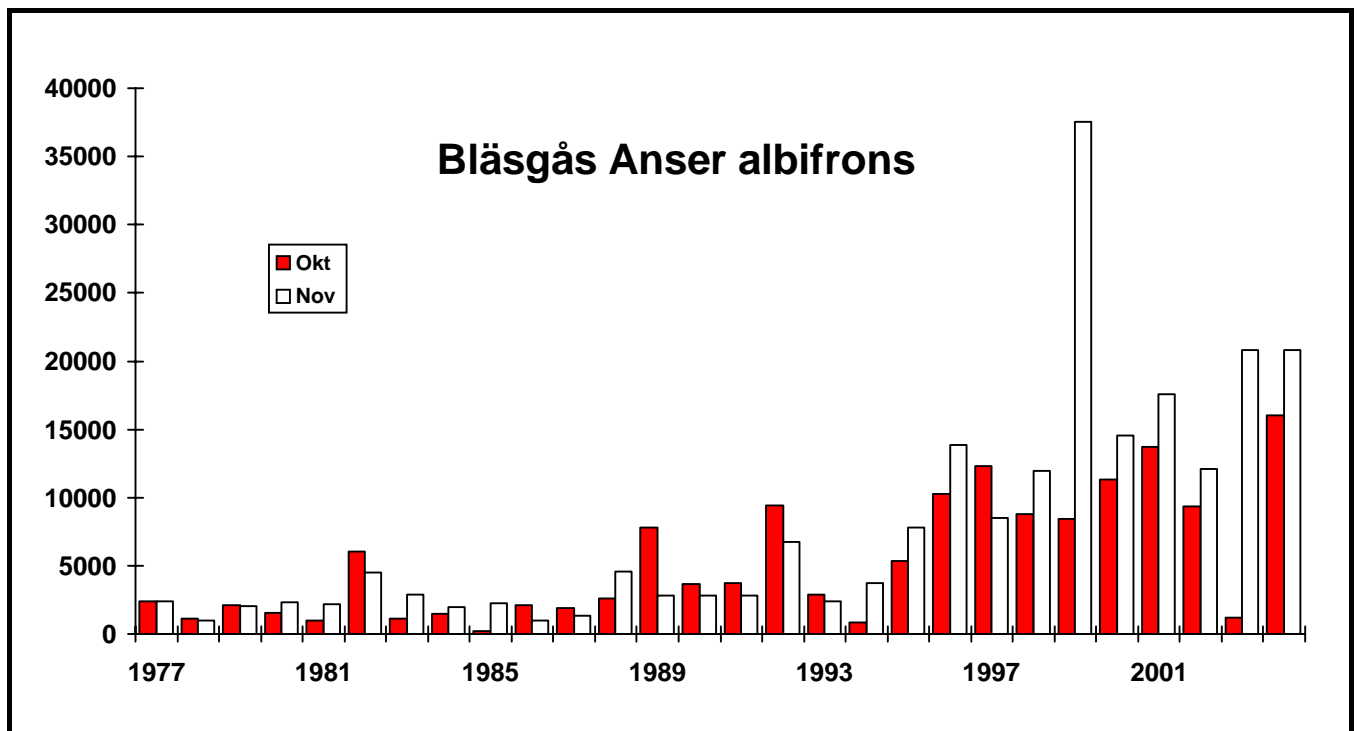
Till skillnad från oktoberinventeringarna har antalet sädgäss i landet i november varit betydligt mer stabilt om man undantar ett par av de första åren. Antalet sädgäss i november har de flesta år legat mellan 30 000 och 40 000 med ganska måttliga fluktuationer. I november 2004 noterades fler sädgäss på de svenska lokalerna än något år tidigare de senaste tio åren, 53000.

Som påpekats i tidigare rapporter visar de svenska inventeringsresultaten för oktober en nedåtgående trend för sädgåsen i landet från toppnoteringen med 80 000 1989 till ca 50 000, även om högre antal räknades 2001. Under hösten 2003 genomfördes åter intensiva studier i norra Tyskland och Polen, där resterande taiga-sädgäss brukar finnas om höstarna. Preliminära resultat från dessa inventeringar tyder på en reell minskning av sädgäsbeståndet. Totalt torde det europeiska beståndet av taigasädgäss nu vara ca 70000 – 90000 och inte över 100000, som antagits tidigare.

Liksom föregående år var vädret kring årsskiftet relativt kallt. Totalt räknades 34560 sädgäss mot ca 19100 föregående år, att jämföras med minst 25000 under mildare vintrar. Januarisumman för 2005 var därmed den näst högsta för inventeringsperioden.

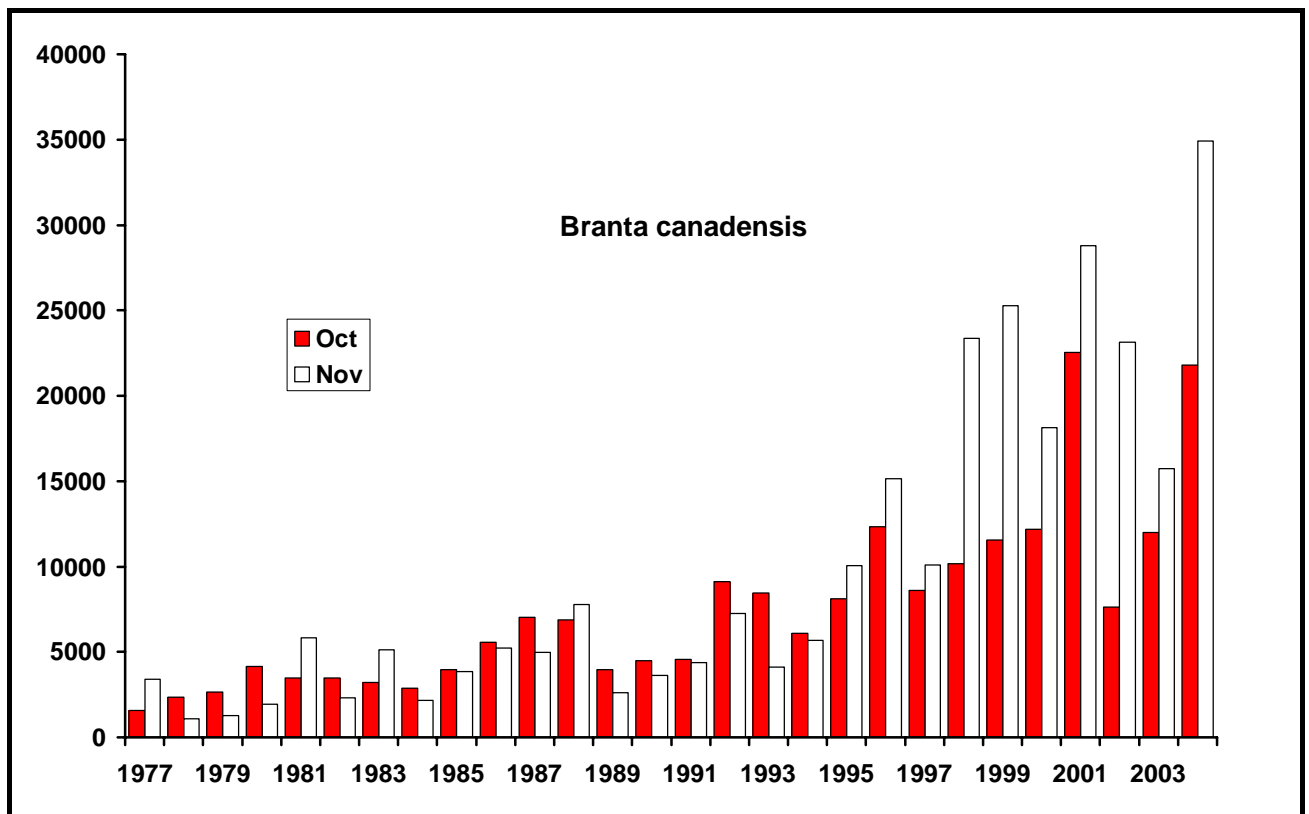
BLÄSGÅS

Ovanligt få bläsgäss räknades in vid oktoberinventeringen 2003, medan det sågs över 20000 i november 2003. 2004 låg antalet bläsgäss på samma nivå i november med obetydligt färre vid oktoberinventeringen 2004, vilket är den högsta oktobersumman hittills. Januari 2005 var mild och inte mindre än 5500 bläsgäss observerades, vilket är den tredje högsta siffran sedan starten. Rent generellt är bläsgåsen känslig för vinterväxlingar i vädret och antalet i januar varierar betydligt mellan olika år.

Totalt sett har bläsgåsen i likhet med de andra gässen visat en ökande tendens genom åren.

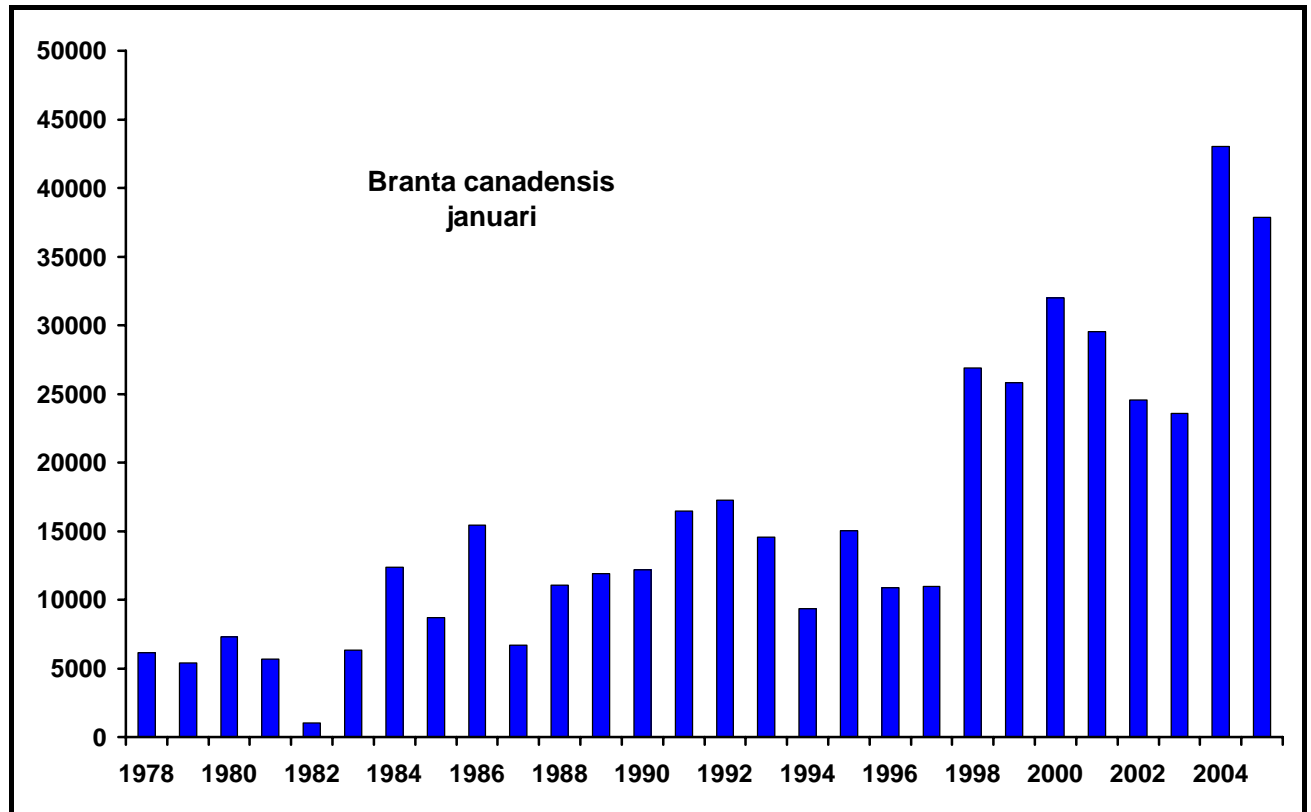
KANADAGÅS

Kanadagåsen förekommer mer spridd än sädgåsen och omfattas därför inte lika effektivt av inventeringarna som denna. Vid höstinventeringarna ses sålunda endast en mindre del av landets kanadagäss på de inventerade lokalerna. Det är svårt att skatta hur stor del av beståndet som täcks in under hösten eftersom arten är mycket spridd vid denna tid på året. Siffrorna från de lokaler som inventeras redovisas i tabellerna, men det går inte att få en klar uppfattning av beståndets storlek genom att titta på totalsummorna. Höstinventeringarna visar däremot mycket tydligt kanadagåsens markanta ökning genom åren. I sammanhanget måste man emellertid tänka på att en hel del lokaler som inventerats de senaste åren kanske intge täcktes lika bra i början.

I januari har merparten av kanadagässen lämnat landet norr om Skåne. De är mer koncentrerade och räkningarna motsvarar bättre det antal kanadagäss som finns i landet i januari även om det fortfarande kan finnas en del oräknade flockar i områden som ej besökts. Trots relativt kallt väder vid årsskiftet sågs inte mindre

än 42000 kanadagäss i Sverige i januari 2004, vilket är det högsta antal som hittills noterats. Av dessa sågs som vanligt merparten eller 33000 räknades in i Skåne. Januari 2005 var antalet kanadagäss i Sverige vid midvinterinventeringen något lägre, men skillnaden mellan åren vafr inte särskilt stor.

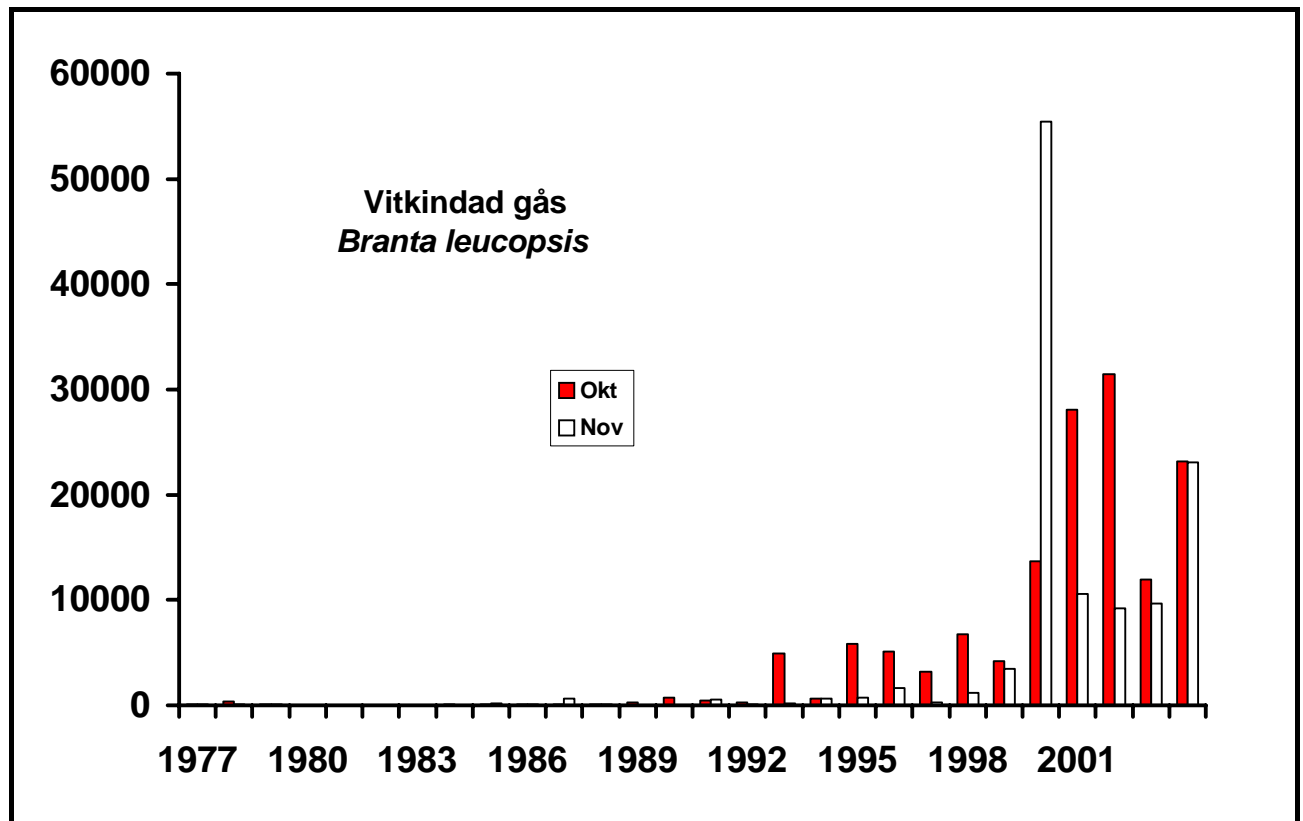

VITKINDAD GÅS

Den vitkindade gåsen tillhör de arter som mest markant ändrat sina rastvanor under de senaste åren. Under de första årens inventeringar förekom endast små grupper och flockar vanligen inblandade bland de andra arterna. Under 1990-talet började emellertid större antal dyka upp och mer än tusentals gäss kunde ses.

Hösten 2000 inträffade en formlig invasion av vitkindade gäss i sydligaste Sverige med rekordmånga 55000 i södra Sverige vid novemberinventeringen. Även de kommande höstarna sågs många vitkindade gäss, men oktobersummer på ca 30000, medan antalet i november var något lägre. Den senaste hösten, 2005, sågs ca 23000 vitkindade gäss vid de båda höstinventeringarna. Merparten av de vitkindade gässen har setts i sydvästra Skåne och särskilt då i sydvästhörnet med Foteviken som centrum.

I januari ses normalt endast mindre flockar även om vissa årssummer kommit över 100 observerade. Som mest sågs 675 vid inventeringen i januari 2005.

ENGLISH SUMMARY

This report summarises the results of the International Waterfowl and Goose counts in Sweden during 2004/05.

*Regular waterfowl counts in January have been undertaken in Sweden since the start of the **International Waterfowl Census** in January 1967. Counts are undertaken on a number of sites in the southern parts of the country with the aim to produce annual indices for the population sizes of the more common species. Since 1987-89, the coverage has been standardized to give a more representative picture of the situation in the southern parts of the country (there is now open water further north). Normally the sample used for the index calculations consists of about 550 count units, grouped in aprox. 50 larger areas and a number of small sites. In addition to this some sites are counted on a less regular basis. Since 1973 a September count has been undertaken on a subset of the sites to provide national indices for species that leave the country during the winter. Country-wide surveys (incl. aerial surveys in coastal areas) were undertaken in the early seventies (especially 1971-73), 1987-89 and 2004. 2004/05 on the other hand had the normal coverage in the waterfowl counts for index calculations*

***Regular goose counts** started in Sweden in 1977/78 and have been undertaken every year since then. During the first ten years monthly counts were organised but later counts were concentrated to a September count (started in 1984 as a part of the international Greylag Goose count), October counts (a national Bean Goose count), November counts (the international Bean Goose count) and January counts. All species were however counted at all counts even if they were aiming at specific target species*

*The results of the International Waterfowl counts are summarised in **Table 1** giving the totals counted on all sites, whereas **Tables 2 and 3** gives the annual September and January indices for the last two years, the indexes being chain indices. The geographical coverage of the counts is given in **Fig. 1**. In the species accounts graphs of the indices are presented for September and January since the start of the respective counts.*

The autumn of 2004 was warm and there were only shorter cold snaps in October, freezing weather in the south appearing after the November goose count. January 2005 started mild in Sweden and there was little ice along the coast. Most lakes were however frozen at the main count..

During January 2005 the third northwest European Whooper Swan count was undertaken. The totals counted in different Swedish districts are found in Tables 4 and 5. In all 9600 Whoopers were counted in Sweden 1 January 2005 compared to 7000 – 7400 in the two previous counts in 1995 and 2000.

*The total number of geese counted at the four monthly counts in 2004/05 is seen from **Table 6**. For the more important species graphs show monthly totals for selected months since the start of the count.*

*Since the start of the **Greylag Goose** counts in September 1984 the numbers counted in Sweden has increased from about 20000 to 180000 in September 2005. In October the majority of the taiga **Bean Geese** are probably staging in Sweden. In 2004 a little more than 50000 were counted in October November, which together with data from Germany and Poland indicate that the total population of the sub species has decreased to about 70000 – 90000. The **Canada Goose** on the other hand is still increasing, and the number of staging **Barnacle Geese** has been high also during the autumn of 2004, even if numbers were lower than during the peak year.*

Information from the project is also available (in Swedish and English) from the homepage, where more detailed information from earlier counts is also available. The homepage is also updated regularly with results from both the waterfowl counts and the goose counts in Sweden.

The address is:

www.biol.lu.se/zoekologi/waterfowl/index.htm

Kontakt address:

Contact address:

Leif Nilsson, Ekologihuset, S- 223 62 Lund, Sweden

Leif.nilsson@zoekol.lu.se